

Spanielien taipumuskokeet - avaimet harrastukseen

SPANIELIEN TAIPUMUSKOKKEET - AVAIMET HARRASTUSMAAILMAAN JA JALOSTUKSEEN

Spanielien taipumuskokeet - avaimet harrastusmaailmaan ja jalostukseen

Taipumuskoe testaa nimensä mukaisesti spanielin taipumuksia, eli niitä luonteen ominaisuuksia, jotka tekevät siitä meille mieluisimman rodun omistaa, ja jotka erottavat sen esimerkiksi palveluskoirista. Taipumuskokeen avulla löydämme myös juuri omalle koirallemme sopivimman harrastusmuodon, eli viittaavatko koiramme ominaisuudet kykyä jäljestykseen, metsästykseseen vai koulutettavuuteen tottelevaisuuskokeisiin. Ja vaikka se ei läpäisisikään taipumuskoea hyväksytysti, täyttää se silti takuuvarmasti paikkansa koko perheen lemmikkinä!

Vaikka koiranäyttelyissäkin etsitään koirista sitä yksilöä, joka eniten vastaa rotumääritelmän ihannetta, ei käsittelyyn tottumattomalla ja turkiltaan viimeistelemättömäl-lä koiralla ole mitään mahdollisuuksia menestyä, vaikka se anatomialtaan hipoisikin täydellisyyttä. Samoin on taipumuskokeissa. Koiran luontaisia ominaisuuksia on hieman autettava tulemaan esiin, jotta sillä olisi taipumuskokeessa mahdollisuus menestyä taipumustensa edellyttämälle tasolle. Taipumuskoe on spanielille ja sen omistajalle erittäin antoisa ja mielenkiintoinen koetelemus. Moni on yllätynyt koiran ilosta sen saadessa toimia metsässä ja menestys taippareissa on innostanut osallistumaan reipashenkiseen koetoimintaan. Toivottavasti sinäkin olet yksi heistä !

Sosiaalinen käyttäytyminen ja tottelevaisuus

Sosiaalista käyttäytymistä koira harjoittelee jo ensi askelistaan alkaen. Jotta pennusta kehittyisi kaikinpuolin sosiaalinen, täytyy sen saada paljon myönteisiä kokemuksia niin ihmisistä kuin toisista koiristakin. Kun olet saanut pentusi rokotukset kuntoon, teidän on aika lähteä tutustumaan ympäristöön. Taipumuskoeissä sanotaan yksiselitteisesti, että koiran on tultava vaikeuksista toimeen ihmisten ja koirien kanssa. Parhaiten tämä onnistuu, kun koiraa on jo pienestä pitäen otettu mukaan erilaisiin paikkoihin, oissa sen on ollut mahdollista tehdä tuttavuutta ympäröivän maailman kanssa. Jokaisen koiran luonteenpiirteistä annetaan arvostelu, hylätyksi tulevat poikkeuksellisen arat ja vihaiset koirat.

Nykyään lähes joka paikkakunnalla toimii yhdistys, joka vetää yhteisiä koulutusharjoituksia koirille ja järjestää tiivistettyjä pentukurssseja. Näihin tilaisuuksiin kannattaa osallistua. Kokeneilta kouluttajilta saat paljon arvokasta tietoa ja he osaavat opastaa sinua toimimaan oikein koirasi kanssa. Koulutukseen kannattaa osallistua hetimiten, kun rokotukset ovat kunnossa, sillä mahdollisia käyttäytymis- ja koulutusongelmia on paljon helpompi ennaltaehkäistä kuin korjata.

Jokaisen koiran tulisi käydä peruskoulu, olipa sen myöhempi käyttötarkoitus mikä tahansa. Pienestä pitäen hiottu yhteistyö kestää ja on kaunista katseltavaa. Pennun kanssa yhdessä vietetyt hetket eivät ole koskaan hukkaan heitettyä aikaa. Kun pentu pienestä pitäen oppii, että aloitteet mihin tahansa toimintaan tulevat sinulta päin, saat siitä uskollisen yhteistyökumppanin ja kun pohjatyö on huolella tehty, on myöhempien koulutus monin verroin helpompaa. Taipumuskokeessakin arvostellaan yhteistyötänne koko kokeen ajan.

Haku ja laukaus

Spanieli on luonnostan utelias ja vilkas, joten taipumuskokeen hakuosuuden harjoittelu on sille varsin mielekästä puuhaa. Vie pentuasi mahdollisimman usein metsään ja anna sen touhuta siellä. Kulkekaa mahdollisimman paljon nimenomaan maastossa, ei polkuja ja teitä pitkin. Anna pentusi touhuta rauhassa omiaan, äläkä kutsu sitä luoksesi jos se erkanee hajujuon perässä kauemmaksi. Tällöin parempi keino on huomaamatta piiloutua ja odottaa kun pentu saapuu ilman kutsua etsimään sinua. Pentu otetaan tuolloin vastaan iloisesti kehuin. Näin pentusi oppii pitämään touhujensa keskellä kontaktia sinuun päin, mutta myös luottamaan siihen, että olet kuitenkin jossain lähetyvillä. Jos taas kutsut pentua vähän väliä luoksesi, kun se erkanee sinusta, saat siitä hyvin nopeasti kovakorvaisen ja huonosti yhteyttä pitävän, kun se oppii jättämään yhteydenpidon sinun huoleksesi.

Jos koirasi on luonteeltaan pehmeä, eivätkä metsän riemut saa sitä innostumaan joudut tekemään hieman enemmän työtä innostuksen herättämiseksi. Tällainen koira tarvitsee aikaa ja kärsivällisyyttä. Käykää yhdessä metsäretkillä ja varatkaa aikaa. Voit itse istua ja nauttia metsästä kaikessa rauhassa kirjan kanssa tai syksyisin marjastaen. Älä kiinnitä huomiota jaloissa kiertävään koiraasi. Kun koirasi pitkästy seuraasi, alkaa se itse keksiä tekemistä ja rohkaistuu tutkimaan ympäristöään. Anna sen edetä luotasi poispäin kaikessa rauhassa kiinnittämättä siihen mitään huomiota. Tehkää näitä retkiä mahdollisimman usein ja lyhyin väliajoin, jotta hyvään alkuun päässyt metsässä liikkuminen ei unohtuisi. Jos luonnossa liikkumisen yhteydessä koirasi saa jäniksen tai linnun ylösajon aikaan, niin innostus metsässä liikkumiseen on taattu.

Taipumuskokeessa haku arvostellaan koiran ollessa metsässä irti, ja mukana seuraavat koiran ohjaaja, tuomari ja ampuja. Koiran tulisi liikkua iloisesti ja luontevasti ihmisryhmän edessä, sekä etsiä mahdollista riistaa. Kaikkein tärkeintä on, että koira liikkuu reippaasti ryhmän edessä riittävän kauas ohjaajastaan pitäen tähän kuitenkin kontaktia. Virheitä ovat koiran karkaaminen sekä myöskin haluton ja nopea suhtautuminen luonnossa liikkumiseen.

Hakuosuuden aikana ammutaan myös haulikolla, eikä koira saa laukausta pelätä. Koira saa säpsähtää laukausta, mutta sen tulee hyvin nopeasti jatkaa reipasta hakutyöskentelyään. Laukauksen sietoa voit harjoitella esimerkiksi ampumaradan läheisyydessä, ensikerralla tietenkin riittävän kaukaa aloittaen. Sitä mukaa kun koirasi laukauksia sietää, voitte edetä lähemmäksi ammuttaa.

Mikäli koirasi osoittaa selvää pelkoa ampumista kohtaan, on sinun aloitettava harjoitukset pelon poistamiseksi. Laukausarkuutta hoidetaan ns. poisherkestämällä. Tämä tarkoittaa sitä, että koira opetetaan sietämään epämiellyttävää asiaa palkitsemalla se jollain, josta se todella pitää (makupala, lelu, leikki...). Pyydä avustajaa ampumaan (aluksi vaikkapa vain ilmakiväärillä) ja välittömästi laukauksen jälkeen palkitse koira. Jatka tätä usein ja niin kauan, että koirasi oppii sietämään epämiellyttävän asian, kun se odottaa siitä seuraavaa palkintoa. Meistä tuskin kukaan nauttii hammaslääkärin käsittelystä, mutta kestämmme sen, kun tiedämme, että näin pääsemme eroon hammassäryistä, eli tällä periaatteella alistamme hammaslääkärin käsittelyyn. Samoin toimii myös laukauksen sietoa opetteleva koira. Se alistuu epämiellyttävään laukaukseen, kun se tietää saavansa siitä miellyttävän palkinnon.

Jäljestäminen

Metsässä luontevasti ja halukkaasti liikkuvalla koiralla on jäljestäminen yleensä suhteellisen helppoa. Taipumuskokeessa jälki tehdään kanilla ja jälki on 120 metriä pitkä ja siinä on yksi kulma. Jäljestys aloitetaan heti kun jälki on tehty ja kani jätetty jäljen päähän. Koira ja omistaja eivät saa nähdä jäljen tekoa, vaan tuomari osoittaa kohdan, josta jälki on aloitettu. Koiran tulisi hajuaistinsa avulla löytää laahattu kani, eikä se saa sitä pelätä tai raadella. Koira saa ihmetellä ja hämmästellä kania, mutta sen tulisi olla siitä kuitenkin positiivisesti kiinnostunut.

Jäljestyksen harjoittelu kannattaa aloittaa sitten, kun koira yleensäkin toimii metsässä halukkaasti. Jos sinulla ei ole käytettävänäsi kania, voit tehdä harjoitusjäljen esim. linnunsiivellä. Leikitä koira jälkiesineellä ja kun leikki on hauskimillaan, kytke koirasi ja tee esineellä jälki. Koira saa nähdä jäljenaloituksen, mutta sen jälkeen se ei saa nähdä, minne viet esineen. Ota jäljen teon jälkeen koirasi ja laita sille jälkinaru ja vie se jäljen alkuun. Kun koira innoissaan löytää etsimänsä, kehu sitä. Koiran taitojen ja innostuksen kasvaessa jälkeä voidaan vaikeuttaa. Jos koirasi on haluton yleensäkin liikkumaan metsässä, voidaan sitä laahausjäljellä saada innostumaan asiaan. Näinhän se oppii, että metsästä voi pienellä vaivannäöllä löytää jotain mielenkiintoista.

Koetilanteessa ohjaaja voi tehdä pientä hienosäätöä saadakseen koiran jälkityön onnistumaan mahdollisimman hyvin ja tässä muutama pieni vinkki. Jos koirasi on täynnä intoa jäljelle lähdeäessä, rauhoita sitä verkkaisella ja rauhallisella puhuttelulla. Voit myös silittää sitä voimakain ja rauhallisin vedoin. Kun jäljestys alkaa, anna koirallesi tilaa työskennellä, eli päästä koiran etenemisen mukaan jälkinaru täyteen pituuteensa. Jos koira etenee kovalla vauhdilla, kävele (huom! älä juokse) sen perässä verkkaisesti ja tasaisesti jälkinarusta jarruttaen. Jos innokkaan koiran päästä jäljestämään vauhdilla, on 95%:n varmuudella seurauksena se, että koira kadottaa hosumisensa seurauksena jäljen. Jos taas koira on haluton lähtemään jäljelle, vie se päättäväisesti tuomarin osoittamaan kohtaan, äläkä puhuttele sitä. Yleensä halutonkin koira kyllästyy, kun mitään ei tapahdu ja alkaa pikkuhiljaa ajaa jälkeä. Jos taas puhut koiralle ja osoittelet sille maata, josta jälki alkaa, saat sen todennäköisesti vain syliisi.

Vesityö ja nouto

Kuulostaa vaikealta, mutta ei ole sitä. Kun spanielien taipumuskoetta uuden aikaistettiin, tuli entisen vesityön lisäksi mukaan riistapukin nouto. Tähänastiset kokemukset ovat osoittaneet, että ne koirat, joita on ollut vaikea saada suorittamaan vesityötä, ovat tehneet sen halukkaasti saadessaan noutaa riistapukin. Eli se pieni lintukoira elää vieläkin spanieleidemme sisällä!

Tämän osasuorituksen opettaminen kannattaa aloittaa kahdessa erässä, eli vesityöskentely ja nouto erikseen ja kun molemmat sujuvat hyvin, ne yhdistetään yhdeksi asiaksi. Vesi on spanieleille luonnostaan mieluista. Jo pienet pennut kahlailivat halukkaasti rantoja ja pieniä lätköitä pitkin. Varsinaiseen uimiseen ei kuitenkaan joillakin rohkeus tahdo alussa riittää. Koira voit luottamusta herättävästi rohkaista menemällä itse uimaan ja houkuttelemalla koira mukaan, tai heittämällä veteen juuri siihen kohtaan, mistä koiran pitäisi jo reilusti uida jotain sille mieluista (esim. lelu). Hyvin moni spanielinpentu on halukas uimaan, mutta itseluottamus tahtoo pettää, kun tassujen alta loppuu tukeva alusta. Jos koirasi osoittaa halukkuutta lähteä uimaan, tule sen vierelle ja ota sitä kevyesti molemmin puolin rintakehää kiinni ja tue sitä alkuun. Muista, että pakonomaista tunnetta ei koirallesi saa missään vaiheessa tulla!

Noutoharjoitukset aloitetaan tutustuttamalla koira riistapukkiin. Linnunsiivet ja niistä spanielin nenään tuleva vastustamaton tuoksu ovat valloittaneet monen kaupunki-laiskoirankin sydämen. Anna koirasi haistella pukkia ja kehu sitä samalla. Kun koirasi innostuu pukista, kehu sitä ja laita pukki pois. Noutoesineeseen saadaan innostus, kun se pidetään harvinaisena "herkkuna". Seuraavassa vaiheessa voit heitellä pukkia ja innostaa koiraasi ottamaan se suuhunsa. Jos innostus ei riitä suuhunottamiseen asti, voit sitoa pukkiin narun, jolla saat sen koiraasi viettelevästi liikahtelemaan. Kun koira innoissaan tarttuu pakenevaan saaliiseen, muista kehua! Anna koirasi omia sitä hetken, kunnes houkuttelemalla koetat saada koiraasi tuomaan se sinulle.

Kun molemmat harjoitukset sujuvat hyvin, on aika yhdistää ne. Jos pohjatyö on onnistunut, onnistuu tämä seuraavakin vaihe ongelmitta. Jos jompikumpi ei pelaa, palaa opetuksessa askel taaksepäin ja yritä uudelleen.

Koko valmennusoperaatiota johtaa kolme kovaa k:ta eli kannusta, kehu ja kiitä. Suhtaudu koirasi virheisiin suuttumatta, sillä väärin ajoitettu rangaistus, jota koira ei ehkä ymmärrä voi murtaa hyvän yhteistyönne pohjaa ratkaisevasti. Mutta kun koira toimii oikein, tai opetusvaiheessa edes sinnepäin, kehu sitä. Seuraavalla kerralla se muistaa kehut ja on valmis yrittämään enemmän saadakseen lisää kehumista. Jos haluat lisää tietoa koiran opetuksesta, lue esimerkiksi Sven Järverudin kirja Koirakoulu, joka kertoo pennun ja nuoren koiran opetuksesta.

... ja taipumuskokeisiin !

Kun koirasi on hyvin valmennettu, voit mennä testaamaan sen pientä lintukoiran sielua taipumuskokeisiin. Parhaiten spanielimaiset piirteet tulevat esiin juuri taipumuskokeissa. Nuo piirteet, jotka haluamme spanieleissamme edelleen säilyvän ovat :

hyvä nenä riittävä näkö ja kuulo riittävä hetkellinen nopeus hyvä uimataito ja -halukkuus helpohko omaksumaan opetuksen tottelevaisuus pysyvää yhteydenpitohalukkuus ohjaajaan halukkuus noutoon halukkuus hakuun

Testaa, mitä edellämainituista löytyy juuri sinun spanielistasi!

Tiina Karlström